

ΕΚΘΕΣΕΙΣ

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ ΤΩΝ ΚΕΝΤΡΩΝ ΕΡΕΥΝΗΣ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΚΑΤΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 1995

ΚΕΝΤΡΟΝ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ ΤΟΥ ΙΣΤΟΡΙΚΟΥ ΛΕΞΙΚΟΥ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

Συνοπτική έκθεση πεπραγμένων του έτους 1995

Κύριε Γενικέ Γραμματέα,

Έχομε τήν τιμή νά σᾶς ὑποβάλωμε τὰ πεπραγμένα τοῦ Κέντρου τοῦ Ἱστορικοῦ Λεξικοῦ:

ΕΡΓΟ ΤΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ

1. Τὸ πολυεπίπεδο καί πολυσχιδές ἐρευνητικό ἔργο τοῦ Κέντρου πού συνεχί-
στηκε μέ ιδιαίτερο ζήλο καί κατὰ τὸ 1995, δὲν εἶναι δυνατὸν νά ἀποτιμηθεῖ στό μέ-
γεθός του, οὔτε εἶναι εὐκόλο νά παρουσιασθεῖ σέ ὅλο του τὸ εὖρος στή σύντομη ἐτή-
σια ἀναφορά μας.

Συνοπτικά οἱ ἐρευνητές, οἱ ἀποσπασμένοι, φιλόλογοι καί οἱ γραφεῖς τοῦ Κέντρου
ἀσχολήθηκαν μέ τήν εἰσαγωγή νέου ὕλικου στό Ἄρχεῖο. Συγκεκριμένα ἀποδελτιώ-
θηκαν πολλά νέα χειρόγραφα σέ δελτία, τὰ ὁποῖα στή συνέχεια λημματογραφήθηκαν,
κατατάχτηκαν καί εἰσῆλθαν στό Ἄρχεῖο.

2. Προστέθηκαν ἔντεκα (11) νέες συλλογές γλωσσικοῦ ὕλικου ἀπό διάφορα
μῆρη τῆς Ἑλλάδας. Τὸ ὕλικό αὐτὸ συνελέγη μέ ἐπιτόπια ἔρευνα τῶν ἐρευνητῶν καί
ἀποσπασμένων φιλολόγων, οἱ ὁποῖοι στή συνέχεια τὸ κατέγραψαν καί τὸ κατέθεσαν
ὡς χειρόγραφα στό Κέντρο.

Πρέπει να τονιστεί ότι μόνο το ύλικό που συλλέγεται από τους έρευνητές του Κέντρου διακρίνεται για την επιστημονική από γλωσσολογική άποψη επάρκειά του και κατ' έξοχην αυτό το ύλικό εξυπηρετεί τις ανάγκες του Κέντρου.

3. Έξετελέστηκαν επιστημονικές αποστολές για το έτος 1995 ως ακολούθως:

- 1) Γιακουμάκη Έλευθερία στο νομό Αιτωλοακαρνανίας
- 2) Κατσουλέας Σταύρος στο νομό Καρδίτσας
- 3) Μπασέα-Μπεζαντάκου Χριστίνα στο νομό Λακωνίας
- 4) Άθανάσιος Νάκας δέν εξέτέλεσε γλωσσική αποστολή
- 5) Άφρουδάκης Άγγελος στο νομό Μαγνησίας
- 6) Τσουκνίδας Γεώργιος στο νομό Φθιώτιδας
- 7) Σπυριδωνίδου-Σκαρσουλή Μαρία στο νομό Κιλκίς
- 8) Βαδιάκα Εύδοκία στο νομό Αιτωλοακαρνανίας
- 9) Παπαδοπούλου Ίωάννα στο νομό Θεσπρωτίας.

Το συλλεγέν ύλικό καταγράφεται υπό μορφή χειρογράφων από τους συλλογεΐς. Σύμφωνα με τόν ύπολογισμό μας εισήχθη πολύ ένδιαφέρον ύλικό, τó όποιο θά φθάσει τις 2.600 σελίδες περίπου.

4. Ό ύπεύθυνος έρευνητής για θέματα Όνοματολογίας Άγγελος Άφρουδάκης, παράλληλα με τις άλλες έργασίες του Κέντρου, συνέχισε την τροφοδότηση στον Η.Υ. τής βάσης δεδομένων τοπωνυμικού ύλικού με 2.500 νέες τοπωνυμικές μονάδες από τó νομό Φωκίδας.

5. Τó Κέντρο εξέδωσε τόν 19ο τόμο τής περιοδικής εκδόσεώς του «Λεξικογραφικόν Δελτίον», τó όποιο ήδη διατίθεται στο έξωτερικό και σε πνευματικά ιδρύματα τής ήμεδαπής.

Τόν τόμο έπιμελήθηκε Έπιτροπή του Κέντρου που άπετελεΐτο από τόν τότε Έπόπτη Άκαδημαϊκό κ. Νικόλαο Κονομη, την έρευνήτρια Γιακουμάκη Έλευθερία, Διευθύνουσα τó Κέντρο, και τούς έρευνητές Νάκα Άθανάσιο και Τσουκνίδα Γεώργιο. Τó περιοδικό φιλοξενεί μελέτες έρευνητών του Κέντρου αλλά και ξένων έπιστημόνων.

Υπό εξέλιξη βρίσκονται οι προεργασίες για την εκδοση του 20ού τόμου του «Λεξικογραφικου Δελτίου», ή εκτύπωση του όποιου θά αρχίσει στις αρχές του έπομένου έτους.

6. Η έρευνήτρια Μπασέα-Μπεζαντάκου Χριστίνα σε συνεργασία με την άποσπασμένη φιλόλογο Βαδιάκα Εύδοκία άρχισαν τόν έλεγχο τής βιβλιοθήκης του Κέντρου και την άναδιοργάνωσή της. Έπειδή όμως δέν ένεκρίθη ή άπόσπαση τής Βαδιάκα Εύδοκίας και για τó 1996, τó έργο έχει προσωρινά σταματήσει με την προοπτική να όργανωθεί νέα ομάδα έργασίας.

7. Συνέδρια.

1. Τὸ Κέντρο σὲ συνεργασία μὲ τὸ Πανεπιστήμιο Αἰγαίου ὀργάνωσε τὸ Β' Διεθνὲς Συνέδριο Νεοελληνικῆς Διαλεκτολογίας στὴ Ρόδο (24-26 Ὀκτωβρίου 1995). Σημειώνουμε ὅτι τὸ Συνέδριο χρηματοδοτήθηκε καὶ ἀπὸ τὴν Ἀκαδημία Ἀθηνῶν μὲ τὸ ποσὸν τῶν 700.000 χιλιάδων δρχ. Στὸ Συνέδριο πῆραν μέρος ὡς Ὀργανωτικὴ Ἐπιτροπὴ καὶ ὡς ὁμιλητὲς μὲ διαλεκτολογικὰ θέματα οἱ ἐρευνητὲς τοῦ Κέντρου:

- α. Γιακουμάκη Ἐλευθερία: ὡς Ἀντιπρόεδρος τῆς Ἐπιτροπῆς, μὲ θέμα ἀνακοινώσεως «Ἀναβιωτικὲς τάσεις διαλεκτικῶν στοιχείων στὴν κρητικὴ διάλεκτο».
- β. Κατσουλᾶς Σταῦρος: ὡς Γραμματέας τῆς Ὀργανωτικῆς Ἐπιτροπῆς, μὲ θέμα ἀνακοινώσεως «Ἡ κατάληξη -ίκας, -έκος σὲ βορειοελλαδικὰ ιδιώματα».
- γ. Μπασέα-Μπεζαντάκου Χριστίνα: ὡς Ταμίας τῆς Ὀργανωτικῆς Ἐπιτροπῆς, μὲ θέμα ἀνακοινώσεως «Συντάξεις τῆς προθέσεως «ἐπι» στὰ νεοελληνικὰ ιδιώματα».
- δ. Μουτζούρης Νικόλαος: ὡς μέλος τῆς Ὀργανωτικῆς Ἐπιτροπῆς μὲ θέμα ἀνακοινώσεως «Ὁ ἐνικός καὶ ὁ πληθυντικός τῶν οὐσιαστικῶν στὸ ἰδίωμα τῆς Γορτυνίας».

Γιὰ τὴ χρηματοδότηση τοῦ Συνεδρίου τὸ Κέντρο Συντάξεως τοῦ Ἱστορικοῦ Λεξικοῦ ὀφείλει πολλὰ εὐχαριστίες στὸν Πρόεδρο τῆς Ἀκαδημίας κ. Μανουῆσον Μανούσακα καὶ στὸν Ἐπόπτη τοῦ Κέντρου Ἀκαδημαϊκὸν κ. Ἀγαπητὸν Τσοπανάκη.

Ἐπίσης πῆραν μέρος σὲ συνέδρια οἱ: Γιακουμάκη Ἐλευθερία στὴ Νάξο μὲ θέμα «Ἡ διάλεκτος τῆς Ἀπειράνθου Νάξου καὶ τὰ χειρόγραφα τῆς Διαλεκτικῆς Ζευγώλη Γλέζου», Νάκας Ἀθανάσιος σὲ δύο ἐπίσης Γλωσσολογικὰ συνέδρια α) στὴ Θεσσαλονίκη καὶ β) στὸ Ἀμερικανικὸ Κολλέγιο Ἀθηνῶν.

8. Ἐπιστημονικὲς ἄδειες.

Ὁ ἐρευνητὴς Νάκας Ἀθανάσιος βρίσκεται ἀπὸ 1ης Σεπτεμβρίου σὲ ἐξάμηνη ἐπιστημονικὴ ἄδεια στὸ Σάλτσμπουργκ τῆς Αὐστρίας. Ἀνάλογη ἄδεια ζητήθηκε γιὰ τὸ ἑσπερικὸ ἀπὸ τοὺς ἐρευνητὲς Ἀφρουδάκη Ἀγγελὸ καὶ Τσουκνίδα Γεώργιο, ἡ ὁποία ἐγκρίθηκε ἀπὸ τὴν Ἐφορευτικὴ Ἐπιτροπὴ, ἀπορρίφθηκε ὁμως ἀπὸ τὴ Σύγκλητο τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν.

9. Έκλογή Διευθυντοῦ.

Στις 28 Σεπτεμβρίου 1995 ἐξελέγη ὡς Διευθυντῆς τοῦ Κέντρου ὁ καθηγητῆς τῆς Γλωσσολογίας στὸ Πανεπιστήμιο Ἀθηνῶν (Παιδαγωγικοῦ τμήματος) καὶ Ἀντιπρόεδρος τοῦ Παιδαγωγικοῦ Ἰνστιτούτου, Χαραλαμπάκης Χριστόφορος.

10. Προκήρυξη δύο (2) θέσεων ἐρευνητῶν.

Προκηρύχθηκαν δύο θέσεις ἐρευνητῶν Γ' καὶ Δ' βαθμίδας τοῦ σύντομα θὰ πληρωθοῦν.

11. Βιβλιοθήκη τοῦ Κέντρου.

Στὴ βιβλιοθήκη τοῦ Κέντρου εἰσῆλθαν ὀγδόντα τέσσερις (84) νέοι τίτλοι βιβλίων, ἀπὸ τοὺς ὁποίους 59 δωρήθηκαν, 24 ἀγοράστηκαν καὶ 1 ἀντηλλάγη.

Ὅφειλω νὰ σημειώσω ὅτι ἡ προμήθεια βιβλίων βαίνει συνεχῶς φθίνουσα, πρᾶγμα ποὺ δὲν συμβάλλει στὴν ἔρευνα ποὺ ἔχει ἐπωμιστεῖ τὸ Κέντρο τοῦ Ἱστορικοῦ Λεξικοῦ.

Παρακαλοῦμε τὴν Σύγκλητο νὰ δείξει μεγαλύτερη εὐαισθησία στὸ θέμα αὐτό.

12. Εἰσαγωγή νέων χειρογράφων.

Κατὰ τὸ 1995 εἰσῆλθαν στὸ Κέντρο τοῦ Ἱστορικοῦ λεξικοῦ δέκα πέντε (15) χειρόγραφα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἑνέα (9) προέρχονται ἀπὸ τὶς ἐρευνητικὲς ἀποστολὲς τῶν ἐρευνητῶν τοῦ Κέντρου, ἓνα (1) ἀπὸ δωρεὰ καὶ πέντε (5) ἀπὸ τὴν προκήρυξη βραβείου, τὴν ὁποία προώθησε ἡ Σύγκλητος τῆς Ἀκαδημίας γιὰ νὰ συμβάλει στὸ ἔργο τοῦ Λεξικοῦ.

Παρακαλοῦμε τὴ Σύγκλητο νὰ ἐπαναλάβει τὴν προκήρυξη ἀναλόγου βραβείου, ὥστε νὰ ἀυξηθεῖ τὸ διαλεκτικὸ ὕλικὸ τοῦ Κέντρου.

13. Συμβολὴ τοῦ Κέντρου σὲ ἐρευνητικὲς ἐργασίες τρίτων.

Τὸ Κέντρο τοῦ Ἱστορικοῦ Λεξικοῦ φιλοξένησε πολλοὺς Ἕλληνες καὶ ξένους μελετητὲς ποὺ ἀσχολοῦνται μὲ θέματα ἑλληνικῆς γλώσσας καὶ λεξικογραφίας. Ἐπίσης παρέσχε πλῆθος πληροφοριῶν σὲ ὄσους ζήτησαν προφορικὰ ἢ γραπτὰ τὴ βοήθειά του.

14. Τὸ Κέντρο ἀνέλαβε κατ' ἐντολὴ τοῦ Γενικοῦ Γραμματέα τὴν σύνταξη τῶν κειμένων καὶ τὴν ἐπιμέλεια τῆς ἐκτύπωσης τῶν διπλωμάτων, ἐπαίνων καὶ βραβείων, ποὺ θὰ ἀπονείμει ἡ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν στοὺς ὑπ' αὐτῆς βραβευομένους στίς 28 Δεκεμβρίου 1995.

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΑΝΑΦΟΡΑ ΠΕΙΡΑΓΜΕΝΩΝ

- 1) Οί έρευνητές συνέχισαν τή γλωσσική έρευνα τοῦ Κέντρου σέ ὅλα τὰ επίπεδα.
- 2) Ἐμπλουτίστηκε ἡ Β.Δ. τοῦ Ἄρχείου τοπωνυμίων.
- 3) Ὁργανώθηκε ἀπό τὸ Κέντρο μὲ τή συμπαράσταση τῶν Ἀκαδημαϊκῶν κ.κ. Τσοπανάκη Ἀγαπητοῦ καὶ Μανούσου Μανούσκακα τὸ Β' Διεθνές Συνέδριο Νεοελληνικῆς Διαλεκτολογίας πού πραγματοποιήθηκε στή Ρόδο.
- 4) Ἐρευνητές τοῦ Κέντρου πῆραν μέρος σέ γλωσσολογικά Συνέδρια.
- 5) Ἐξελέγη Διευθυντῆς τοῦ Κέντρου ὁ καθηγητῆς Γλωσσολογίας Χριστόφορος Χαραλαμπίκης.
- 6) Ἐξεδόθη ὁ 19ος τόμος τῆς Ἐπετηρίδας τοῦ Κέντρου «Λεξικογραφικὸν Δελτίον» καὶ προγραμματίστηκε ἡ ἔκδοση τοῦ ἐπομένου τόμου.
- 7) Εἰσῆλθαν ὀλίγοι, μόνον 84, τόμοι νέων βιβλίων.
- 8) Εἰσῆλθαν 11 νέα χειρόγραφα ἐξαιρετικοῦ διαλεκτικοῦ ὕλικου.
- 9) Ἐδόθη ἀπὸ τὴ Σύγκλητο 1 ἐπιστημονικὴ ἄδεια ἐξωτερικοῦ σέ έρευνητὴ καὶ ἀπερρίφθησαν δύο ἐσωτερικοῦ.
- 10) Δυστυχῶς τὸ Ὑπουργεῖο Παιδείας διέκοψε τὶς ἀποσπάσεις τῶν φιλόλογων πού ἱκανὴ βοήθεια προσέφεραν.

Μὲ τιμὴ καὶ σεβασμὸ
Ἡ Διευθύνουσα τὸ Κέντρο
Γιακουμάκη Ἐλευθερία